



evropský
sociální
fond v ČR



EVROPSKÁ UNIE



MINISTERSTVO ŠKOLSTVÍ,
MLÁDEŽE A TĚLOVÝCHOVY



OP Vzdělávání
pro konkurenceschopnost



ČESKÁ
ŠKOLNÍ
INSPEKCE

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Úrovně dovedností ve čtenářské gramotnosti

Stejně jako jsou žáci v každé zemi vybíráni tak, aby v dané zemi reprezentovali populaci patnáctiletých žáků, každá úloha na čtenářskou gramotnost reprezentuje nějakou sadu úloh. Úlohy v dolní části čtenářské škály a dílčích škál se liší od těch v horní části. Obtížnost je částečně určena délkou, strukturou a složitostí textu samotného. Nicméně ačkoliv struktura textu přispívá k obtížnosti úlohy, to, co dle zadání otázky či pokynu má čtenář za úkol s textem provést, přímo souvisí s textem a ovlivňuje celkovou obtížnost. Byla určena řada proměnných, které mohou ovlivnit obtížnost jakékoliv úlohy na čtenářskou gramotnost, včetně složitosti a sofistikovanosti mentálních procesů, které jsou charakteristické pro aspekt dané úlohy (vyhledávání, interpretace či posuzování), množství informací, které má čtenář za úkol vstřebat, a obeznamenosti či specifčnosti znalostí, ze kterých musí čtenář čerpat, ať již vyskytující se v samotném textu, nebo mimo něj. Ve snaze zachytit tuto postupující složitost a obtížnost v šetření PISA 2000, byla celková škála pro čtenářskou gramotnost a každá dílčí škála rozdělena do pěti úrovní:

Úroveň	Hodnotící body na škále pro šetření PISA
5	více než 625
4	553 až 625
3	481 až 552
2	408 až 480
1	335 až 407
pod úrovní 1	méně než 335

Tyto úrovně se jeví jako užitečný způsob, jak prozkoumat postupující požadavky na čtenářskou gramotnost v rámci celkové škály a každé dílčí škály.

Škála shrnuje jak úroveň dovedností a schopností žáka, tak i složitost úlohy ve smyslu její obtížnosti. Za mapováním žáků a položek na jedné škále stojí myšlenka, že žáci s větší pravděpodobností úspěšně vyřeší úlohy, které jsou vyznačeny na té samé úrovni na škále (či nižší), a s menší pravděpodobností budou schopni úspěšně vyřešit úlohy, které jsou na škále vyznačeny ve vyšší úrovni.

Očekává se, že tyto úrovně, jak byly definovány pro šetření PISA 2000, budou zachovány pro celkovou škálu, která se používá pro měření trendů. Nově vytvořené úlohy v šetření PISA 2009 pomohou vylepšit popisy existujících úrovní výkonů a v ideálním případě doplní popisy úrovní výkonů nad a pod těmi, které byly zavedeny v šetření PISA 2000.

Vzhledem k tomu, že vrchol škály pro čtenářskou gramotnost nemá v současnosti žádné meze, je zde poukazováno na skutečnost, že nejsou zcela objasněny horní hranice dovedností žáků s mimořádně dobrými výsledky. Každopádně však budou tito žáci s největší pravděpodobností schopni vyřešit úlohy charakterizované nejvyšší úrovní dovedností. Větší problém je u žáků, kteří jsou na spodní hranici škály čtenářské gramotnosti. Ačkoliv je možné změřit čtenářské dovednosti žáků, kteří se nacházejí pod úrovní 1, v této fázi není možné jejich schopnosti popsat. Úroveň 1 začíná na 335 bodech, nicméně lze odhadovat, že se určité a významné procento žáků v každé zemi umístí na škále pod tímto bodem. Při vývoji nových materiálů pro šetření PISA 2009 byla vyvinuta snaha navrhnout úlohy měřící čtenářské dovednosti a porozumění, které se nacházejí pod současnou úrovní 1.